نگرش دانشجویان نسبت به بهره‌گیری از شبکه‌های مجازی واتساپ و تلگرام

علی دشتگرد[۱]، فاطمه باقرنژاد[۲]، سید مصطفی محسنی‌زاده[۳]

۱. کارشناسی ارشد، پرستاری، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی قاین، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

۲. دکترای تخصصی، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

۳. دکترای تخصصی، پرستاری، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی قاین، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

نویسنده مسئول: فاطمه باقرنژاد، دکترای تخصصی، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

ORCID:
0000-0002-2977-4320

Email:
ftbagher@bums.ac.ir

چکیده

مقدمه: در زمان اپیدمی کووید ۱۹، دانشجویان با استفاده از روش‌های مجازی، آموزش‌ها را دریافت کردند. شبکه‌های مجازی می‌تواند ابزاری برای ارتباط موثر دانشجویان با یکدیگر و استاد شود. این مطالعه با هدف بررسی نگرش دانشجویان در رابطه با استفاده از شبکه‌های مجازی در آموزش انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه از نوع توصیفی می‌باشد. در این مطالعه ۵۸ دانشجوی دانشکده‌های پرستاری و مامایی و بهداشت عمومی قاین شرکت نمودند. در ابتدای سال تحصیلی گروه‌های واتساپی و تلگرام به تفکیک هر درس مجازی تشکیل شد و در پایان ترم تحصیلی پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته در گروه‌های مذکور گذاشته شد و از دانشجویان خواسته شد در صورت تمایل پرسشنامه را تکمیل کنند. پرسشنامه شامل ۲۰ سوال در رابطه با نگرش دانشجویان در بهره‌گیری از واتساپ در آموزش براساس یک طیف ۵ درجه‌ای لیکرت تنظیم گردید. دامنه نمرات از ۱۰۰-۲۰ بود.

یافته‌ها : میانگین نمره نگرش نسبت به استفاده واتساپ و تلگرام در فرایند آموزش ٤/۳۱ از ۵ نمره بود. نتایج نشان داد که ۱۰۰ درصد دانشجویان معتقد بودند با استفاده از واتساپ و تلگرام سریع‌تر و آسان‌تر از مشاوره و راهنمایی استاد استفاده می‌کنند. ۹٦ درصد از استفاده واتساپ و تلگرام در فرآیند آموزش رضایت داشته‌اند. همچنین ۹۳ درصد دانشجویان استفاده از واتساپ و تلگرام را مکمل خوبی برای سامانه‌های آموزش می‌دانند.

نتیجه‌گیری: با توجه به گستردگی شبکه‌های اجتماعی و نگرش مناسب دانشجویان نسبت به استفاده از این شبکه‌ها در آموزش، بهره‌گیری از این ظرفیت در ارتقای کیفیت آموزش، ارتقای مشارکت، اطلاع‌رسانی سریع و اشتراک‌گذاری علمی اهمیت دارد.

کلیدواژه‌ها: واتساپ، تلگرام، آموزش مجازی، شبکه‌های اجتماعی.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: : ۱٤۰۱/٦/۱۹ پذیرش مقاله: ۱٤۰۱/۱۲/۲٤

ارجاع: دشتگرد علی، باقرنژاد فاطمه، محسنی‌زاده سیدمصطفی. نگرش دانشجویان نسبت به بهره گیری ازشبکه‌های مجازی واتساپ وتلگرام. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۴۰۱؛ ۹(۲):۵۳-۶۰.

مقدمه

از اواخر سال ۲۰۱۹ اپیدمی کووید ۱۹به عنوان مشکل جهانی در زمینه بهداشت عمومی شناخته شد (۱). این وضعیت تاثیرات قابل توجهی بر سلامت روانی کارکنان سلامت ودانشجویان گذاشت (۲). در ایران نیز مانند اکثرکشورها از اسفند ۹۸ به منظور پیشگیری از شیوع بیماری کووید ۱۹ دانشگاه‌ها تعطیل شد (۳). دانشجویان با استفاده از روش‌های مجازی مانند وب‌سایت، ایمیل و... آموزش‌ها را دریافت کردند (۲). در این دوران دانشجویان در رابطه با تغییرات ارایه آموزش و موارد نامشخص آموزشی نگرانی داشتند (٤). تعاملات کلاس‌های آنلاین در مقایسه با کلاس‌های حضوری کم بود (٥). نتایج یک مطالعه کیفی در رابطه با تبیین دیدگاه دانشجویان در رابطه با آموزش مجازی، به مشکلات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری موجود در سامانه آموزش مجازی مانند نوید اشاره شده است. عدم دسترسی همه دانشجویان به اینترنت پرسرعت ، لپتاپ و یا کامپیوتر جهت بهره‌گیری از سامانه نوید از این چالش‌ها بوده است (٦). فناوری‌های دیجیتال متنوع هستند و در همه جا گسترده شده‌اند (۷). شبکه‌های اجتماعی بستر مناسبی برای تعاملات اجتماعی می‌باشد و یکی از تاثیر گذارترین سرویس‌ها می باشد (۸). درصد قابل توجهی از دانشجویان در شبکه‌های اجتماعی عضو هستند (۹). ۲۵/۵ درصد دانشجویان از شبکه‌های مجازی در حد زیاد استفاده می‌کنند (۱۰). نتایج مطالعه‌ای نشان داد که بیش از نیمی از دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در آموزش و یادگیری داشته‌اند (۱۱). تسهیل فرایند آموزش و یادگیری، حمل آسان اطلاعات، ارسال همزمان اطلاعات در حجم وسیع، امکان بکارگیری همزمان صدا، تصویر، متن و فیلم در آموزش، امکان یادگیری فرامکانی و فرازمانی به عنوان فواید شبکه‌های اجتماعی در آموزش از مزایای بیان شده از نظر دانشجویان و اساتید می‌باشد (۸). از شبکه‌های اجتماعی می‌توان برای ارتباط نزدیک و بیشتر با دانشجویان استفاده کرد. نتایج بررسی نشان داد که ۵۲ درصد دانشجویان عضو واتساپ بوده‌اند (۱۱). طراحی آموزشی مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند محیط یادگیری سازنده‌گرا ایجاد نماید و ابزاری برای ارتباط موثر دانشجویان با یکدیگر و استاد شود در ثبت و تحلیل مستمر دانش تولید شده دانشجویان استفاده شود (۱۲). این فرایند با هدف ارتقای تعامل استاد با دانشجویان و همچنین دانشجویان با یکدیگر و مکملی همراه با سامانه آموزشی نوید در راستای کیفیت آموزش و رضایتمندی دانشجویان در زمان همه‌گیری کووید ۱۹ انجام شد.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضراز نوع توصیفی می‌باشد که با هدف ارتقای تعامل استاد با دانشجویان و بررسی نگرش دانشجویان نسبت به استفاده از شبکه‌های مجازی در آموزش انجام شد. مطالعه در سال تحصیلی ۱٤۰۰-۱۳۹۹ بر روی ۵۸ دانشجو از رشته‌های بهداشت عمومی و پرستاری (۲٤ دانشجوی بهداشت عمومی و ۳٤ دانشجوی پرستاری) انجام شد. معیار ورود به مطالعه عضویت دانشجو در شبکه واتساپی و تلگرام و استفاده از آن در طی ترم تحصیلی و معیار خروج عدم تکمیل پرسشنامه بود.

در ابتدا با هدف نیازسنجی در رابطه با مشکلات آموزش آنلاین با دانشجویان بحث شد. از آن جایی که یکی از مشکلات اعلام شده از سوی مشارکت‌کنندگان تعامل کم در آموزش مجازی و مشکلات استفاده از سامانه‌های آموزشی بود، در مرحله بعد در ابتدای سال تحصیلی به تفکیک هر کلاس با عضویت کلیه دانشجویان و استاد گروه واتساپی تشکیل شد و در ابتدا اهداف تشکیل گروه واتساپی (ارتباط و تعامل بیشتر دانشجویان با یکدیگر و استاد، اطلاع‌رسانی سریع، ارایه محتواهای آموزشی، ارایه نقطه نظرات و پیشنهادات دانشجویان، پرسش و پاسخ و رفع ابهامات دانشجویان، ارایه پسخوراند سریع به تکالیف دانشجویان) شرح داده شد و از دانشجویان خواسته شد مطالب غیرمرتبط در گروه بارگذاری نکنند و مقررات گروه‌های مجازی را رعایت نمایند. در مرحله سوم در طی سال تحصیلی علاوه بر بهره‌گیری از سامانه آموزشی نوید، از گروه واتساپی و تلگرام در فرایند آموزشی استفاده شد و اطلاع‌رسانی‌ها و پیام‌ها، تکالیف، محتوای آموزش و پرسش و پاسخ در گروه و در ساعات خاص مطابق برنامه اعلام شده انجام می‌شد. در مرحله چهارم با هدف سنجش نگرش دانشجویان در رابطه با بهره‌گیری از شبکه‌های مجازی در آموزش ارزیابی، پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته با عنوان پرسشنامه نگرش دانشجویان در رابطه با بهره‌گیری ازشبکه اجتماعی واتساپ در فرایند آموزش در گروه‌های کلاسی گذاشته شد و ازدانشجویان خواسته شد در صورت تمایل

پرسشنامه تکمیل گردد. پرسشنامه مذکور شامل ۲۰سوال در رابطه با نگرش دانشجویان در بهره‌گیری از واتساپ در فرایند آموزش براساس یک طیف ۵ درجه ای لیکرت «کاملا موافقم»، «موافق»، «نظری ندارم»، «مخالف» و «کاملا مخالف» تنظیم گردید که به ترتیب از ۵ تا ۱ ارزش گذاری شد.

به منظور بررسی کیفی روایی صوری پرسشنامه در اختیار ۱۰دانشجو و ۳ عضو هیات‌علمی مدرس قرارگرفت وپرسشنامه از نظر قابلیت فهم و درک، سطح دشواری جملات و کلمات، تناسب و ارتباط بین سوالات بررسی و اصلاحات مورد نیاز صورت گرفت. جهت تعیین روایی محتوا به روش کیفی، پرسشنامه در اختیار ۱۰ نفر از اساتید (۱۰ نفر متخصصین آموزش بهداشت و پرستاری، پرستاری بهداشت جامعه) قرار گرفت و پرسشنامه براساس معیارهایی مانند رعایت دستور زبان، نحوه نگارش، زمان تکمیل پرسشنامه، تناسب و ارتباط سوالات با موضوع بررسی و بازخوردهای لازم ارائه شد. دامنه نمرات ۱۰۰-۲۰و دو سوال باز هم به منظور جمع‌بندی دیدگاه کلی دانشجویان در رابطه با بهره‌گیری از واتساپ در آموزش استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، فراوانی) استفاده شد. در نهایت از مجموعه ۳۵ سئوال اولیه، یک پرسشنامه ۲۰ سوالی استخراج گردید. بعد ازگردآوری پرسشنامه‌های تکمیل شده، کلیه داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ شده و میانگین نمرات اختصاص داده شده به هرآیتم محاسبه گردید.

یافته‌ها

۶۹ درصد دانشجویان زن و ۳۱ درصد دانشجویان مرد بودند. میانگین سن مشارکت‌کنندگان ۲۰/۶۰ بوده است. میانگین نمره نگرش دانشجویان نسبت به استفاده از شبکه اجتماعی واتساپ در فرایند آموزش ۴/۳۱ از ۵ نمره بود. میانگین نمرات هریک از آیتم‌های مربوط به نگرش دانشجویان در جدول ۱درج گردیده است.

جدول ۱- میانگین نمرات هریک از آیتم‌های مربوط به نگرش دانشجویان

ردیف	عبارت	میانگین
۱	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش جذاب بود.	۴/۶۵
۲	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش یادگیری من را تسهیل کرد.	۴/۶
۳	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش مورد علاقه من بود.	۴/۲۵
۴	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش امکان بحث و تبادل نظر با مدرس را برای من ایجاد کرد.	۴/۶
۵	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش امکان بحث و تبادل نظر با سایر دانشجویان را ایجاد کرد.	۴/۷۵
۶	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش آسان است.	۴/۵
۷	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش کاربردی است .	۴/۴
۸	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش در هر مکان و زمانی قابل استفاده بود.	۳/۸۵
۹	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش سر گرم کننده است.	۴/۷۵
۱۰	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش هزینه زیادی ندارد.	۴/۶۵
۱۱	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش زمان بری زیادی ندارد.	۴/۶۵
۱۲	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) های مجازی در فرایند آموزش باعث اطلاع‌رسانی سریع می‌شود.	۴/۶۵
۱۳	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) های مجازی در فرایند آموزش باعث ایجاد حس نزدیکی بین افراد گروه می‌شود.	۴/۱
۱۴	درشبکه‌های اجتماعی (واتساپ) امکان بارگذاری راحت و سریع محتواهای آموزشی وجود داشت.	۴/۶
۱۵	خوب است سایر اساتید نیز از استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش در دانشگاه استفاده نمایند.	۴/۶
۱۶	با استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش سریعتر به سوالات پاسخ داده می‌شد.	۴/۹
۱۷	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش دسترسی به مطالب اشتراک گذاشته شده آسان نمود.	۴/۵
۱۸	بطور کلی من از استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش رضایت دارم.	۴/۵
۱۹	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) مکمل خوبی برای سامانه‌های آموزشی دانشگاه است.	۴/۶
۲۰	با استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) سریعتر و آسان‌تر از مشاوره و راهنمایی استاد استفاده می‌شد.	۴/۷۵

جدول ۲- درصد فراوانی دانشجویانی که نسبت به برخی ایتم های پرسشنامه نظر موافق یا خیلی موافق داشته اند .

ردیف	عبارت	درصددانشجویان موفق
۱	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش جذاب بود.	۱۰۰
۲	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش یادگیری من را تسهیل کرد.	۹۶
۳	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش مورد علاقه من بود.	۸۲
٤	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش امکان بحث و تبادل نظر با مدرس را برای من ایجاد کرد.	۱۰۰
٥	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش امکان بحث و تبادل نظر با سایر دانشجویان را ایجاد کرد.	۱۰۰
٦	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش آسان است .	۱۰۰
۷	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش کاربردی است.	۹۳
۸	استفاده از شبکه‌اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش در هر مکان و زمانی قابل استفاده بود.	۹۳
۹	استفاده از شبکه‌اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش سر گرم کننده است .	۷۵
۱۰	استفاده از شبکه‌اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش هزینه زیادی ندارد.	۹۳
۱۱	استفاده از شبکه‌اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش زمان بری زیادی ندارد .	۱۰۰
۱۲	استفاده از شبکه‌اجتماعی (واتساپ) های مجازی در فرایند آموزش باعث اطلاع رسانی سریع می‌شود.	۱۰۰
۱۳	استفاده از شبکه‌اجتماعی (واتساپ) های مجازی در فرایند آموزش باعث ایجاد حس نزدیکی بین افراد گروه می‌شود.	۸۲
١٤	درشبکه‌های‌اجتماعی (واتساپ) امکان بارگذاری راحت و سریع محتواهای آموزشی وجود داشت.	۱۰۰
۱۵	خوب است سایر اساتید نیز از استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش دردانشگاه استفاده نمایند...	۹۳
١٦	با استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ)در فرایند آموزش سریعتر به سوالات پاسخ داده می‌شد.	۱۰۰
۱۷	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش دسترسی به مطالب اشتراک گذاشته شده آسان نمود.	۹۳
۱۸	بطور کلی من از استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش رضایت دارم.	۹٦
۱۹	استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) مکمل خوبی برای سامانه‌های آموزشی دانشگاه است .	۹۳
۲۰	با استفاده از شبکه اجتماعی (واتساپ) سریعتر و آسان‌تر از مشاوره و راهنمایی استاد استفاده می شد.	۱۰۰

در جمع‌بندی پاسخ دانشجویان به دو سوال باز پرسشنامه کلیه دانشجویان موافق بهره‌گیری از شبکه‌های مجازی واتساپ و تلگرام در فرایند آموزش بودند وموارد زیر استخراج و جمع‌بندی گردید:

۱-به نظرشما نکات مثبت استفاده از شبکه اجتماعی واتساپ و تلگرام در فرایند آموزشی چه مواردی بود؟

در دسترس بودن، جواب‌گیری سریع از اساتید، ارتباط موثرتر، دسترسی راحت به استاد و امکان پرسش و پاسخ، دسترسی سریع و آسان به محتوای آموزشی و استاد، رفع اشکال سریع و راحت، به اشتراک گذاشته شدن راحت‌تر مطالب و ارتباط راحت‌تر با اساتید و دانشجویان و دریافت سریع جواب‌های مورد نظر، پاسخ‌دهی سریع به سوالات، اطلاع‌رسانی سریع‌تر، در دسترس بودن، مصرف کم اینترنت و کاهش هزینه.

۲-به نظر شما نکات منفی و یا مشکلات استفاده از شبکه اجتماعی واتساپ و تلگرام در فرایند آموزش چه مواردی بود؟

بعد از مدتی دسترسی به فایل ها ممکن نیست و در صورت دانلود نکردن فایل در قسمت فایل‌ها نمایش داده نمی‌شود ولی تلگرام در این زمینه فضای ابری قوی‌تری دارد.

نتایج نظرسنجی دانشجویان نشان داد که دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به استفاده از شبکه‌های اجتماعی واتساپ و تلگرام در فرایند آموزش داشته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

استفاده داوطلبانه دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی به عنوان مکمل یادگیری رسمی از نظر فرهنگی پذیرفته شده و بخش جدایی‌ناپذیر تجربه یادگیری است که به طورگسترده پذیرفته شده است (۱۳). نتایج مطالعه‌ای با عنوان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند نشان داد که درصد قابل توجهی از دانشجویان در شبکه‌های اجتماعی مختلف عضویت داشته‌اند و بیشترین دلیل استفاده از آن ارتباط با دوستان بوده و فقط ۱۱-۱۰ درصد دانشجویان به منظور آموزش از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کرده‌اند. پژوهشگران با توجه به گستردگی استفاده از شبکه‌های مجازی در بین دانشجویان ارتقای کیفیت آموزشی و فرهنگی شبکه‌ها به منظور استفاده بهینه دانشجویان را توصیه کرده‌اند (۹). نتایج مطالعه حاضر نشان داد ۱۰۰ درصد دانشجویان با عبارت استفاده از

شبکه اجتماعی (واتساپ) در فرایند آموزش امکان بحث و تبادل‌نظر با مدرس و سایر دانشجویان را ایجاد کرده است، موافق و یا خیلی موافق بوده‌اند. نتایج یک مطالعه مروری در رابطه با فیس‌بوک به عنوان ابزاری برای آموزش و یادگیری نشان داد که فیس‌بوک مزایای متعددی مانند افزایش تعامل معلم با دانشجو، دانشجو– دانشجو دارد (١٤). نتایج مطالعه‌ای دیگر نیز نشان داد که طراحی آموزشی مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی به میزان چشمگیری امکان یادگیری فعال و تعاملی و مشارکتی با امکان مباحثه با همکلاسی، امکان درک و پذیرش نظر دیگران را فراهم می‌کند و طراحی آموزشی مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی یک محیط سازنده‌گرا است (١٢).

در مطالعه‌ای دیگر دانشجویان از پیامدهای مثبت استفاده از شبکه‌های اجتماعی را ٨٧ درصد ارتباط بهتر با دوستان و ٣٣ درصد مشارکت در فعالیت‌های آموزشی ذکر کرده‌اند (١٥). درصد بالایی از دانشجویان در مطالعه حاضر، در دسترس بودن، جواب‌گیری سریع از اساتید، دسترسی راحت به استاد و امکان پرسش و پاسخ، دسترسی سریع و آسان به محتوای آموزشی و استاد، رفع اشکال سریع و راحت، به اشتراک گذاشته شدن راحت‌تر مطالب و دریافت سریع جواب‌های مورد نظر، پاسخ‌دهی سریع به سوالات، اطلاع‌رسانی سریع‌تر، مصرف کم اینترنت و کاهش هزینه را از مزایای استفاده از واتساپ در فرایند آموزش اعلام داشته‌اند. در مطالعه‌ای درصد بالایی از دانشجویان از مشکلاتی که دانشجویان در آموزش‌های مجازی مواجه بودند شامل پیچیدگی فناوری‌های مورد استفاده در دوره‌های آنلاین دانشگاه، همچنین بیشتر فعالیت‌های دوره‌های آنلاین دانشگاه عمدتا برخواندن مطالب و کنفرانس‌های آنلاین متمرکز شده وبا تلفن همراه پشتیبانی نمی‌شده را گزارش کردند، دانشجویان از فناوری‌های دوره‌های آنلاین راضی نبوده و گزارش کرده‌اند استفاده از این فناوری‌ها آسان و انعطاف‌پذیر نیست (١٦). با توجه به مشکلات موجود در سامانه‌های آموزش مجازی و از طرفی گستردگی شبکه‌های اجتماعی در جامعه و بخصوص دانشجویان و نگرش مناسب دانشجویان نسبت به استفاده از شبکه‌های اجتماعی در فرایند آموزش بهره‌گیری از این ظرفیت در ارتقای کیفیت آموزش اهمیت دارد. ٩٣ درصد دانشجویان در مطالعه حاضر از استفاده از واتساپ در فرایند آموزش رضایت داشته‌اند. نتایج مطالعه موحدی و همکاران نیزنشان داد استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای دانشجویان رضایتمندی ایجاد کرده‌است(١٠). در مطالعه حاضر بطور کلی دانشجویان نسبت به استفاده از واتساپ در فرایند آموزش نگرش مثبت داشته‌اند و این همسو با نتایج سایر مطالعات بوده‌است (١١,١٧).

٩٣ درصد دانشجویان اعلام داشتند که خوب است سایر اساتید نیز از واتساپ در فرایند آموزش استفاده کنند. در مطالعه‌ای نیمی از پاسخ‌دهندگان نیاز به آموزش برای استفاده موثر از شبکه‌های اجتماعی را ضروری دانسته‌اند (١٨). در مطالعه حاضر ٩٦ درصد با عبارت این که استفاده از واتساپ یادگیری را تسهیل می‌کند و ٩٣ درصد با عبارت استفاده از واتساپ در فرایند آموزش کاربردی است موافق و یا خیلی موافق بوده‌اند. نتایج مطالعه مروری نشان داد بهبود عملکرد، راحتی یادگیری از مزایای شبکه‌های اجتماعی در آموزش است (١٦). در مطالعه‌ای با عنوان تاثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی در بهبود یادگیری دانشجویان، نتایج حاصل از تحلیل عامل اکتشافی تاثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی را در بهبود یاد گیری نشان داد (١١). نتایج مطالعه رضایی و همکاران نیز نشان داد از منظر استادان و دانشجویان بکارگیری شبکه‌های اجتماعی مجازی در یادگیری و آموزش مورد پذیرش است و علی‌رغم چالش‌ها و موانع بستر مناسبی برای تسهیل، تسریع و خلاقیت در فرایند آموزش است (٨). نتایج یک مطالعه کیفی بهبود مهارت‌های ارتباطی، ترویج یادگیری، تقویت و تسهیل یادگیری فرصت‌های استفاده از شبکه مجازی در آموزش را نشان داد (١٩). همه این مطالعات همسو با نتایج مطالعه حاضر می‌باشد.

با توجه به مطالعات بررسی شده بهره‌گیری از تکنولوژی و فرصت‌های موجود در فرایند آموزش موثر می‌باشد. از طرفی با وجود مشکلاتی در بکارگیری سامانه‌های آموزش مجازی مانند نیاز به تجهیزات خاص مانند کامپیوتر و لپتاپ نیاز به اینترنت با سرعت بالا و از طرفی ضرورت تعامل بیشتر اساتید و دانشجو در شرایط آموزش غیرحضوری و همچنین با توجه به گستردگی شبکه‌های اجتماعی در جامعه و عضویت اکثر دانشجویان به شبکه‌های مجازی، سهولت استفاده از این شبکه‌ها، می‌توان از بستر شبکه‌های مجازی برای ارتقای کیفیت آموزش مجازی بهره برد و استفاده از شبکه‌های مجازی به عنوان راهکاری در ارتقای تعامل دانشجویان با اساتید بکار رود. از جمله محدودیت‌های مطالعه این بود که

در بین دانشجویان محدودی انجام شده است. لذا پیشنهاد می‌شود مطالعه‌ای نیز در بین تعداد بیشتری از دانشجویان با رشته‌های متفاوت و با بهره‌گیری از پلتفرم‌های داخلی انجام شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از کلیه دانشجویان شرکت‌کننده در این پژوهش، صمیمانه قدردانی نمایند.

تأییدیه اخلاقی

پژوهش حاضر با کد اخلاق IR.BUMS.REC.1401.203 مورد تصویب دانشگاه علوم پزشکی بیرجند می‌باشد.

تضاد منافع

هیچ گونه تعارض منافعی در این پژوهش حاضر وجود ندارد.

سهم نویسندگان

علی دشتگرد (نویسنده اول) نگارش مقدمه و روش کار ۳۰ درصد؛ فاطمه باقرنژاد (نویسنده دوم و مسئول) نگارش بحث ۵۰ درصد؛ سید مصطفی محسنی‌زاده (نویسنده سوم) نگارش نتایج و اجرای پژوهش ۲۰ درصد.

حمایت مالی

این پژوهش بدون حمایت مالی انجام شده است.

References

1. Shahbaz S, Ashraf M, Zakar R, Fischer F, Zakar M. Psychosocial effects of the COVID-19 pandemic and lockdown on university students: Understanding apprehensions through a phenomenographic approach. PLoS ONE. 2021; 16(5):-30 DOI: 10.1371/journal.pone.0251641
2. Bhandari A, Bhatta N. Psychological effects of COVID-19 and its measures in nepalese medical students. J Nepal Med Assoc. 2020; 58(230):820-22. DOI: 10.31729/jnma.5276
3. Farsi Z, Aliyari S, Ahmadi Y, Afaghi E, Sajadi A. Satisfaction of the quality of education and virtual education during the COVID-19 pandemic in nursing students of Aja University of Medical Sciences in 2020. Journal of Military Medicine. 2021; 23(2):174-85. [In Persian] DOI: 10.30491/JMM.23.2.174
4. Anthony F T, Nesrin Hisli S, Gabrielle JSR. COVID-19 disruption on college students: academic and socioemotional implications. American Psychological Association. 2021; 13(1):9-15. DOI: 10.1037/tra0000996
5. Radhamani R , Kumar D, Nizar N, Achuthan K, Nair B, Diwakar S. What virtual laboratory usage tells us about laboratory skill education pre- and post-COVID-19: Focus on usage, behavior, intention and adoption. Education and information technologies. 2021; 26(6):7477-95.
6. Bakouei F, Arzani A, Adibrad H, Abbasi R. Exploration of the students' perception to virtual education in COVID-19 epidemic: A qualitative study. Journal of Nursing Education. 2021; 10(1):91-104. [In Persian]
7. Car J, Carlstedt-Duke J, Posadzki P, Whiting P, Zary N, Atun R, et al. Digital education in health professions: The need for overarching evidence synthesis. Journal of Medical Internet Research. 2019; 21(2):e12913. DOI: 10.2196/12913
8. Rezaei R, Zarei F, Tehrani H. Exploring the use of social media on teaching and learning science from teachers and students viewpoint. IJNR. 2018; 13(1):1-10. [In Persian] DOI: 10.21859/ijnr-13011
9. Javadinia A, Erfanian M, Abedini M, Askari M, Abbasi A, Bijari B. Pattern of social networking sites usage among students of Birjand University of Medical Sciences. Teb va Tazkiyeh. 2013; 22(2 Supple 2):39-44. [In Persian]
10. Delshadi Z, Delshadi M, Shafiyan Z, Mansourian M. Survey of social networking usage and its relationship with the study status

of students of Ilam universities 2015. Rahavard Salamat Journal. 2016; 2(2):41-49. [In Persian]

11. Movahedi R, Samian M, Izadi N, Sepahpanah M. The effects of virtual social networks (VSNS) on improving the students' learning at agricultural College of Bu- Ali Sina University, Iran. Journal of Agricultural Education Administration Research. 2019; 11(48 Supple 48):3-16. [In Persian] DOI: 10.22092/jaear.2019.121977.1510

12. Cheraghmollaei L. Instructional design based on social network and its effect on learning approach and student's perception of learning environment. New Educational Approaches. 2019; 13(2):54-76. [In Persian] DOI: 10.22108/nea.2019.106518.1133

13. Hollyhead A, Edward Dj, Holt GD. The use of virtual learning environment (VLE) and social network site (SNS) hosted forums in higher education: A preliminary examination. Industry and Higher Education. 2012; 26(5):369-79.

14. Ritesh C, Umar R. Social media in higher education: A literature review of Facebook. Education and Information Technologies. 2018; 23(2):605-16.

15. Kian M, Yaghobi Malal N, Reyahinia N. Analysis of the role and use of virtual social networks among university students. Teaching and learning technology. 2015; 1(3 Supple 3):69-88. [In Persian] DOI: 10.22054/jti.2015.1817

16. Alharthi M. Students' attitudes toward the use of technology in online courses. International Journal of Technology in Education. 2020; 3(1):14-23.

17. Huang C. Social network site use and academic achievement: A meta-analysis. Computers & education. 2018; 119(1):76-83. DOI: 10.1016/j.compedu.2017.12.010

18. Sarafzadeh M, Alavi S. The state of online social networking among library and information sciences students. Human Information Interaction. 2014; 1(1):44-56. [In Persian]

19. Dehghani A, Kojuri J, Dehghani MR, Keshavarzi A, Najafipour S. Experiences of students and faculty members about using virtual social networks in education: A qualitative content analysis. J Adv Med Educ Prof. 2019; 7(2):86-94. [In Persian] DOI: 10.30476%2FJAMP.2019.44712

Students' attitudes towards using social media WhatsApp and Telegram messaging platforms

Ali Dashtgard[1], Fatemeh Baghernezhad[2], Seyed Mostafa Mohsenizadeh[3]

1. BSc, Nursing, Department of Nursing, Qaen School of Nursing and Midwifery, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.
2. PhD, Health Education and Promotion, Department of Health Promotion and Education, School of Health, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.
3. PhD, Nursing. Department of Nursing, Qaen School of Nursing and Midwifery, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.

Abstract

Background: During COVID-19 pandemic, students were trained virtually. Messaging platforms are effective tools for communication between students and professors. This study was conducted with the aim of investigating students' attitudes towards the use of social media in education.

Methods: This was a descriptive study with 58 nursing, midwifery and public health students from Qaen School of Nursing and midwifery as the participants. At the beginning of the academic semester, WhatsApp and Telegram groups were formed separately for each course, and at the end, the participants were asked to fill out a researcher-made questionnaire with twenty items on students' attitude toward using WhatsApp educationally. Based on a 5-point Likert scale, the range of scores was 20-100.

Results: The mean score of students' attitude towards using WhatsApp and Telegram in the education process was 4.31 out of 5 points. All the students (100%) believed that through using WhatsApp and Telegram teachers could provide advice and guidance faster and easier. 96% were generally satisfied with the educational use of WhatsApp and Telegram, and 93 percent of students think that these platforms are good supplements of educational systems.

Conclusion: Considering the expansion of social media in addition to students' appropriate attitude towards their educational utility, it is important to take advantage of such capacity for improving the quality of education, promoting participation, providing quick information and sharing science.

Keywords: WhatsApp, Telegram, Virtual Education, Social Media.

Correspondence:
Fatemeh Baghernezhad, PhD, Health Education and Promotion, Department of Health Promotion and Education, School of Health, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.

ORCID:
0000-0002-2977-4320

Email:
ftbagher@bums.ac.ir

Original Article
Received: 2022 September 10 **Accepted: 2023 March 15**

Citation: Dashtgard A, Bagherzadeh F, Mohsenzadeh M. Students' attitudes towards using social media WhatsApp and Telegram messaging platforms. Development Strategies in Medical Education. 2022; 9(2):53-60

© 2022 The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.